

Výroční zpráva o činnosti

Asociace waldorfských škol České republiky z.s.

za období 1.9. 2021 - 31.8.2022

I. Základní údaje

Název: Asociace waldorfských škol České republiky z.s.
Sídlo: Základní škola waldorfská, Butovická 228/9, 158 00 Praha – Jinonice
Představenstvo: Mgr. Tomáš Jedlička, Ing. Tomáš Kuba, Mgr. Tomáš Petr, Mgr. Ondřej Ševčík, Mgr. Milena Vlčková
Kontrolní komise: Iva Jiříčková, Helena Kottová, Helena Kožušníková
IČO: 67362958
Kontakty: e-mail: waldorf@seznam.cz
Web: www.iwaldorf.cz
Spisová značka: L 8249 vedená u Městského soudu v Praze

II. Poslání a cíle Asociace waldorfských škol v ČR

Asociace waldorfských škol České republiky z. s. (dále jen Asociace) je dobrovolný profesní nepolitický spolek waldorfských škol, vycházejících z pedagogiky Rudolfa Steinera.

Posláním spolku je:

- 1) Prosazovat a hájit svobodu a pluralitu ve vzdělávání a dodržování práv dítěte, rodiče a učitele zaručených mezinárodními úmluvami.
- 2) Koordinovat práci waldorfských škol v České republice.
- 3) Prosazovat zájmy waldorfských škol zvláště v oblastech rovnoprávného legislativního zakotvení, vlastního vzdělávacího programu, financování škol a s nimi spojených školských zařízení i v otázkách pracovně právních.
- 4) Zastupovat waldorfské školy ve společných zájmech směrem k veřejnosti a organizacím působícím v oblasti výchovy a vzdělávání v ČR i v zahraničí.
- 5) Zabezpečovat a vytvářet podmínky pro vzdělávání učitelů waldorfských škol a dalších zájemců o waldorfskou pedagogiku.
- 6) Podporovat a zajišťovat potřebnou publikační a vydavatelskou činnost.
- 7) Podporovat vznikající waldorfské školské iniciativy.
- 8) Pečovat o ochranu ochranných známek jmen „Waldorf“ a „Rudolf Steiner“.

III. Členové Asociace

Asociace zastupovala ve školním roce 2021/22 tyto základní členy:

Základní školy

- o 8 samostatných obecních úplných základních waldorfských škol s ročníky 1-9 (v Brně, Ostravě – Mlýnici, Ostravě – Porubě, Pardubicích, Písku, Praze – Jinonicích, Příbrami, Semilech; z toho semilská škola spojuje základní a střední stupeň; příbramská škola spojuje MŠ, ZŠ, lyceum a střední odborné učiliště a ostravská spojuje ZŠ a lyceum)
- o 1 úplnou obecní školu pracující ve společném subjektu s klasickou školou s ročníky 1-9 (waldorfské třídy), a to a Praze – Dědině
- o 4 úplné soukromé waldorfské školy s ročníky 1-9 v Č. Budějovicích (o.p.s.), Olomouci (s.r.o.), Plzni (z.ú.) a v Karlových Varech (o.p.s.)
- o 4 rozvíjející se soukromé školy: v Chebu s ročníky 1-6; v Ratibořských Horách u Tábora (o.p.s.) s ročníky 1-5 a v Třebušíně (o.p.s.) s ročníky 1-7 a v Želechovicích u Zlína s 1. ročníkem
- o 2 začínající školy pracující ve společném subjektu s klasickou školou – a to v Liberci s ročníky 1-5 a v Kuchařovicích u Znojma s ročníky 1-4

Střední školy

- o 5 obecních waldorfských středních škol pracujících podle vzdělávacího programu ‚Kombinované lyceum‘ - v Ostravě, Praze, Semilech a Příbrami (zde v kombinaci se středním odborným učilištěm). V Praze jde o samostatný subjekt, v ostatních městech se jedná o stejný subjekt se základní školou.
- o 2 soukromé střední školy s ročníky 1-4 v Českých Budějovicích a s 1. ročníkem v Olomouci.

Speciální školy

- o 1 speciální waldorfskou školu – ZŠ a SŠ waldorfská Praha-Opatov s ročníky 1–12 (včetně praktické školy dvouleté)

Členství v Asociaci bylo rozlišeno na členy základní (školy, jež splnily podmínky pro udělení známky „Waldorf“) a členy přidružené (iniciativy k založení školy, spolky rodičů, organizace podporující waldorfskou pedagogiku apod.)

Ve školním roce 2021/2022 navštěvovalo školy s waldorfskou výukou celkem 3919 žáků a studentů, z toho bylo 3284 žáků ZŠ (ve 167 třídách) a 619 studentů SŠ (ve 24 třídách) a 16 žáků praktické školy (ve 2 třídách). /údaje k 1.10.2021/

Asociaci waldorfských škol zastupovali v mezinárodních organizacích:

- Mgr. Dušan Pleštil, Ph.D. - v Haagský kruh – mezinárodní konference waldorfského hnutí
- Mgr. Břetislav Kožušník – Evropská rada waldorfských škol (ECSWE)
- Mgr. Kateřina Kozlová – mezinárodní sdružení pro waldorfskou pedagogiku ve střední a východní Evropě (IAO)

Tato sdružení napomáhají posilovat globální vědomí o úkolech waldorfské pedagogiky a jsou činné na mezinárodní úrovni.

V České republice je Asociace řádným členem SKAV (Stálá konference ve vzdělávání). V ní nás zastupoval Tomáš Kuba.

Práce ve **Sdružení soukromých škol** se aktivně účastnila Milena Vlčková.

IV. Setkávání

V období od 1. 9. 2021 do 31. 8. 2022 se konala 4 zasedání Rady Asociace waldorfských škol a několik setkání představenstva (zhruba jednou měsíčně s výjimkou letních prázdnin). Každou waldorfskou školu, resp. waldorfské třídy, zastupovali v Radě 1 - 2 zástupci.

Termíny jednání Rady Asociace

1. 10. 2021	Praha - Jinonice
1.12. 2021	Praha - Jinonice
22.3. 2022	Praha - Jinonice
11.5. 2022	Praha - Opatov

V tomto školním roce se dále konala setkání **setkání vedoucích pracovníků škol**, kteří zde řešili problémy související s vedením školy, organizací a legislativou. Proběhla také **setkání zástupců rodičovských iniciativ**, kde rodiče koordinují možnou pomoc s organizační, legislativní apod.

Potřeba zabývat se vedením a samosprávou waldorfské školy a nově ji uchopit na základě dnešních potřeb vedla k iniciování skupiny zájemců z několika škol, která se setkala v Brně nad tématem **Idea samosprávy waldorfských škol**.

V. Činnost Asociace

Činnost Asociace a jejích členů se znovu utvářela po letech s epidemiologickými omezeními, často se hledala návaznost akcí, jejichž konání bylo přerušeno nebo narušeno. Ani tento školní rok neproběhl zcela v klidu, některé waldorfské školy také pomáhaly ukrajinským uprchlíkům a poskytovaly ve svých prostorách místo ukrajinským dětem.

Činnost Asociace se tradičně soustředila na vzdělávání učitelů, publikační činnost, podporu škol a iniciativ, na společné akce, jednání s institucemi a další činnost.

Co stojí za zmínku:

Novinky ve světě českých waldorfských škol v období 2021/22, které je vhodné zmínit:

- **zapojení jednotlivých členů představenstva i učitelů do práce na revizích rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání**
- **otevření waldorfského lycea v Olomouci**
- **příprava k otevření waldorfského lycea v Brně a Plzni**
- **otevření 1. třídy školy ve Zlíně – Želechovicích**
- **rozdělení škol v Karlových Varech a Chebu na 2 právní subjekty**
- **otevření adaptačních oddělení pro ukrajinské děti v Brně a v Praze – Jinonicích a přijímání těchto dětí do dalších škol**

Níže jsou systematicky rozebrány jednotlivé oblasti činností Asociace:

a) Vzdělávání učitelů

- Asociace pořádá interní setkání waldorfských učitelů pod názvem Dílna waldorfského učitele. Po dvou letech, kdy nebylo možné akci uskutečnit, se interní setkání konalo v Příbrami v termínu 17. - 20. listopadu 2021 s hlavním tématem Lidská důstojnost.
- Ostatní vzdělávací akce byly pořádány jinými subjekty. Asociace uznává diplomy z tříletého víkendového vzdělávání seminářů subjektů (abecedně): Akademie sociálního umění TABOR, Akademie waldorfské pedagogiky, Waldorfský seminář Praha.
- Pod hlavičkou Akademie waldorfské pedagogiky probíhal Letní kurz waldorfské pedagogiky v Semilech pro přípravu učitelů. Podařilo se zde uspořádat také týdenní seminář pro středoškolské učitele a s E. Hübnerem pro metodiky digitální prevence.
- Jednotlivé školy pořádaly vlastní vzdělávací akce menšího formátu, nezřídka spojené s návštěvou mentorů školy. Příkladem může být setkávání učitelů angličtiny pořádané v Brně.

b) Publikační činnost

Časopis Člověk a výchova

Časopis vychází od roku 1996 a věnuje se waldorfské pedagogice a souvisejícím tématům. Je vydáván ve čtvrtletním rytmu (rozsah jednoho čísla se pohybuje kolem 70 stran). Časopis informuje o dění ve waldorfských školách, nabízí inspiraci pro vyučování, mimoškolní činnosti a sebevzdělávání, zveřejňuje pedagogické přednášky, materiály, přináší recenze relevantní literatury, informace o plánovaných akcích apod. Časopis vychází díky redakční a překladatelské činnosti Petra Šimka. Asociace usiluje o doplnění redakční rady časopisu, jejíž část se vzdala funkce a výhledově hledá nového redaktora. Členy redakční rady byli Petr Šimek, Ondřej Ševčík, Jitka Ferencová a Tomáš Petr.

V období 1.9. 2021 – 31.8. 2022 vyšla čtyři čísla časopisu s těmito hlavními tématy (časopis je číslován podle kalendářního roku):

2021/3	Pedagogika pro skutečného člověka, nikoli pro homunkula!
2021/4	Světlo v hlubinách
2022/1	Smíme stavět na jednostranném vzdělávání inteligence?
2022/2	Dbáme na duši dítěte?

Literatura k waldorfské pedagogice

V popisovaném období vydala Asociace následující publikace:

Mediální pedagogika na waldorfských školách - Kurikulum a technické vybavení (kolektiv autorů)

Jedná se o překlad německého originálu, který vydal Bund der Freien Waldorfschulen ve spolupráci s Freie Hochschule Stuttgart. Brožuru přeložil Tomáš Adamec, ISBN: 978-80-907148-5-4

Vývojové úkoly a kompetence – K učebnímu plánu waldorfské školy (W. M. Götte / P. Loebell / K.-M. Maurer)

Kniha přináší moderní pojetí učebního plánu waldorfské školy včetně kompetencí, které by žáci měli získat. Z německého originálu přeložil Pavel Lomička, ISBN 978-80-907148-6-1

Příprava dalších publikací

V daném období nadále probíhaly přípravné práce k vydání knihy *Výchova ke svobodě*.

c) Spolupráce se školami a nově vznikajícími iniciativami

Od září 2021 došlo k otevření 1. třídy školy soukromé Waldorfské základní školy Jasan z.s. v Želechovicích nad Dřevnicí (Zlín).

Od září 2021 došlo k otevření 1. ročníku lycea Waldorfské střední školy Olomouc s.r.o.

S Asociací spolupracovala kromě školy Letohradské (Praha 7) a Litvínově (Jeřábinka) také iniciativa z Rataj nad Sázavou, kde provozuje domácí školu.

Dále došlo k oddělení Waldorfské základní školy a mateřské školy Cheb od Waldorfské základní škola a mateřské školy Wlaštovka Karlovy Vary o.p.s., čímž vznikl nový právní subjekt, a tedy i nová škola.

V tomto roce probíhaly přípravné práce k otevření waldorfského lycea v Brně a Plzni. První ročníky zde mají být otevřeny od září 2022 v rámci stávajících subjektů.

d) Spolupráce s Asociací waldorfských mateřských škol

Potřeba setkávat se více řešit společné problémy vedla Asociaci k iniciování pravidelnějších schůzek představenstva Asociace se zástupci Rady AWMŠ. Kromě výměny zkušeností byla největším tématem jednání nevyváženost mezi udělováním známky waldorf mateřským školám a základním školám.

e) Volby orgánů Asociace

Rada Asociace waldorfských škol zvolila na svém zasedání 1. října 2021. kontrolní komisi ve složení: Helena Kožušníková, Helena Kottová, Iva Jiříčková.

f) Revize RVP

Díky aktivitě Tomáše Kuby a Mileny Vlčkové v oblasti revize rámcových vzdělávacích programů a jejich koordinační činnosti se Asociace zapojila do připomínkování jednotlivých fází přípravy tohoto dokumentu.

Zástupci Asociace sledovali diskusi o plánovaných úpravách Rámcového vzdělávacího programu, účastnili se setkání ohledně Strategie 2030+ , jednání Sdružení soukromých škol ohledně zápisů do 1. třídy a reformy financování.

Od léta 2022 se několik zástupců AWŠ postupně zapojilo do práce na samotné revizi RVP v roli členů pracovních skupinách NPI.

g) Duhové divadlo, Olympiáda 5. tříd

Po vynucené přestávce bylo opět možné konat celostátní divadelní přehlídku waldorfských škol se zahraniční účastí. Již 15. ročník Duhového divadla se konal v termínu 1. 6. - 4. 6. 2022. Celkově se ho zúčastnilo 321 herců (žáků), kteří tvořili 18 souborů a zahráli celkem 28 představení. Tvářemi a hosty festivalu byly tentokrát Simona Babčáková a Valérie Zawadská.

Olympiádu 5. tříd v řeckém stylu také bylo možné uspořádat. Letos se konala v jiném formátu, a to rozdělením na několik menších akcí, které uspořádali organizátoři v Praze – Opatově, Semilech, Písku, Brně a Ostravě – Porubě.

h) WOW Day

Po odmlice se opět některé školy zařadily do charitativní akce WOW Day. Díky programům a akcím pořádaných na školách v Příbrami, Praze -Dědině, Semilech a v Ostravě se takto podařilo shromáždit částku 54 401 Kč, která byla odeslána na účet Freunde der Erziehungskunst. Zhruba polovina této částky půjde na podporu Darbari waldorf School v Africe.

i) Ochranná známka

Představenstvo obdrželo od institucí spravujících ochrannou známku WALDORF nabídku sublicenční smlouvy. Je třeba dopracovat standardy waldorfské školy a ošetřit pravidla pro odebrání známky. Rada Asociace pověřila představenstvo k přípravě návrhů:

- Sublicenční smlouvy a smlouvy mezi AWŠ a školami o poskytování známky
- Procesu odebrání známky (nutné doplnění dle požadavků Bundu)
- Standardů waldorfských škol (úprava stávajících charakteristik WŠ pro české podmínky)

Kvůli dalším úkolům bylo řešení této agenda přesunuto do příštího období. Nejbližším úkolem je dotvořit hodnoty waldorfské pedagogiky, které musí iniciativa naplňovat pro žádost o značku waldorf.

j) Ukrajina

Asi všichni byli nepříjemně překvapeni invazí na Ukrajinu a na jaře začaly jednotlivé školy řešit příchod ukrajinských dětí. Toto téma potom řešily spíše waldorfské školy ve větších městech, a to buď přijímáním dětí podle možností do českých tříd, v Brně a Praze – Jinonicích vznikly adaptační skupiny pro desítky ukrajinských dětí, mj. také oddělení školky, byly přijaty také ukrajinské učitelky. Takové změny v průběhu roku si vyžádal mimořádné nasazení dotyčných pracovníků.

Na několika školách vznikly sbírky na podporu ukrajinských dětí, brněnská škola koordinovala tuto pomoc s Freunde der Erziehungskunst, a také případně pomáhala s nasměrováním dětí z Ukrajiny do nového místa.

Co nám schází:

Zde krátký přehled věcí, které se zatím nepodařilo dokončit a které nás asi nejvíce pálí (některé z nich přetrvávají):

- **Uvést do chodu nové webové stránky**
- **Vytvořit stabilní redakční radu časopisu a najít nového redaktora**
- **Vydat Výchovu ke svobodě**
- **Dokončit jednání o ochranné známce**

VI. Hospodaření AWŠ

Popisované hospodářské období Asociace trvalo od 1. 9. 2021 do 31. 8. 2022. Účetním Asociace byla Barbora Strejcovská.

Členský příspěvek do Asociace v tomto období činil 300,- Kč na žáka.

Vybrané členské příspěvky a dary sloužily k financování činnosti Asociace.

Asociace uhradila členský příspěvek do SKAV ve výši 3 000,- Kč a do Evropské rady waldorfských škol ve výši 1 Euro na žáka, tedy 89 449,39 Kč.

Hlavní náklady se týkaly především vydávání časopisu a publikací, mzdových nákladů (DPP), poskytnutých členských příspěvků, nákladů na přípravu a organizaci interního setkání. Další významné náklady tvoří vedení účetnictví a administrativy.

Výnosy celkem **1 525 006**

hlavní výnosy:	členské příspěvky	1 178 100
	dary na knihy a časopisy	159 557
	tržby za prodané publikace	61 561
	tržby za prodané časopisy	23 285
	tržby interní setkání	102 500
	výnosy ostatní	4

Náklady celkem **614 210,28**

hlavní náklady:	výroba časopisu (bez mzdových n.)	210 369
	mzdové náklady	102 075
	poskytnuté členské příspěvky	89 818
	výroba publikací	54 025
	autorské honoráře časopis	47 256
	náklady interní setkání (bez mzdových n.)	37 790
	poštovné časopisu	36 620
	služby ostatní	24 991
	ostatní náklady	11 267

VII. Ohlédnutí za rokem

Školní rok 2021-22 byl rokem nového vykročení po dvouletém karanténním covidovém umrtvení. Téměř s úžasem jsme mohli sledovat, že covid samotný naprosto přestal být větším tématem, avšak s jeho následky jsme se setkávali na každém kroku – ať již s ohledem na menší znalosti žáků, jejich psychické problémy či chybějící sociální schopnosti a kompetence. Někdy jsme zjišťovali, že jsme z mnohého vypadli i my dospělí. Pokoušeli jsme se tedy vrátit do normálu a rozběhnout aktivity, které byly pozastavené.

Z relativního klidu nás vytrhla invaze na Ukrajinu a příchod ukrajinský dětí do škol. Toto téma potom řešily spíše školy ve větších městech. V každém případě se jím zabývali také ti, kteří měli jinak na starost další věci, čímž docházelo k dalšímu odsouvání agendy, kterou bychom rádi posunuli dále. V neposlední řadě museli učitelé ve školách často čelit narůstající nervozitě rodičů ze zdražování a z celkové nejistoty, mnozí z rodičů si pak vylévali svou frustraci i ve škole.

Na konec zbývá podotknout, že v některých oblastech se nám dařilo velmi dobře a waldorfské hnutí zde může být oprávněně příkladem a inspirátorem k proměně celého školství. Jinde bychom potřebovali více sil či pracovníků. Jen postupně se dařilo hledat řešit jednotlivé úkoly tak, aby představenstvo nemuselo suplovat funkci dalších pracovních skupin. Do dalšího období nám tedy zbývá několik starších úkolů s tím, že v dnešní době musíme počítat s tím, že vzniknou i úkoly nové.

Sestavil Tomáš Petr